

Hledej moudrost

Jk 1,5-8

Moudrost

Dnešní slova Písma nás přivádějí k tématu moudrosti. Moudrost v Bibli znamená praktickou životní schopnost rozeznat dobro a zlo a umění podle toho zařídit svůj život. Hned několik bibl. knih spadá pod kolonku „mudroslovné“ (Příslloví – mnoho praktických rad do života, Kazatel – uvažování nad smyslem života, Jób – uvažování nad smyslem života v utrpení). Za autora Příslloví a Kazatele se tradičně považuje král Šalomoun, který v Bibli proslul svou moudrostí (1Kr 5,9-14). K moudrosti byli vedeni Izraelité již od útlého dětství, jak je nastíněno v knize Příslloví, která je z velké části koncipována jako naučení otce k synovi. Tehdy ještě věděli, že předat dětem životní moudrost, schopnost rozlišovat dobré a zlé a podle toho žít, je mnohem více, než je obklopit hmotnými vymoženostmi či penězi (Př 3,13-15). Toto povýšení moudrosti nad všechny pozemské statky je pro Bibli typické. Moudrost je tu popisována jako veliké jmění, které obohatí člověka i druhé lidi mnohem víc než tučné konto v bance. Moudrost pomáhá člověku lidsky obstát v zákoutích a pokušeních života. Majetek vykoná často spíše opak.

Kde moudrost nabýt?

- U Boha. Jakub říká: „*Má-li kdo z vás nedostatek moudrosti, ať prosí Boha*“ (v. 5). Bůh je zdroj moudrosti. Kdo jiný než tvůrce života ví, co je pro život dobré a co zlé? Pro biblickou moudrost je charakteristické, že to není nějaká nezávislá moudrost, lidmi vyprodukovaná, ale moudrost, která vyrůstá ze vztahu s Pánem Bohem. Bible ví i o „lidské moudrosti“ (1K 2,4), o „moudrosti světa“ (1K 1,20). Ovšem vidí, že v ní bývá mnoho falešných a scestných představ, které místo aby život povznášely, jej ponižují. Sám Jakub ví o moudrosti přizemní, živočišné ba dokonce d'ábelské (3,15). Podle Jakuba je zdroj moudrosti v Bohu a proto o ni člověk má stále prosit. Kam všude Bůh obtiskl stopy své moudrosti?

- Bible: Při četbě Bible poznáváme, jaká moudrost, po tisíciletí prověřovaná, se zde skrývá. Bible je Božím oslovením a můžeme ji pojímat i jako velkou učebnici života a moudrosti. Když si vypomůžeme příkladem: Výrobce nějakého přístroje ví, k čemu je přístroj určen, jaké zacházení s přístrojem je dobré a jaké ne. K výrobku dá také návod, kde se člověk dozví vše podstatné pro dobrý chod přístroje. Podobně Bůh je tvůrce a architekt světa i lidského života. Ví proč a k čemu nás stvořil. Jako Tvůrce ví, co je pro nás dobré a co nám škodí. A dal nám i „návod k použití“, tedy Bibli, kde se dozvídáme to podstatné pro svůj život, aby byl prožit kvalitně a hodnotně.

- U moudrých lidí: „*Kdo chodívá s moudrými, stane se moudrým, kdežto tomu, kdo se přátelí s hlupáky, se povede zle*“ (Př 13,20). Podle Bible je velmi důležité, jakou společnost člověk vyhledává. Přátelská společnost druhých lidí má na nás velký vliv, protože máme přirozenou tendenci přejímat zvyky, mravy a hodnotový žebříček těch, s nimiž nás váže nějaké užší pouto. Ap. Pavel to vystihl stručně a jasně: „*Špatná společnost kazí dobré mravy*“ (1k 15,33). Známé je také slovo 1. Žalmu: „*Blaze muži, který se neřídí radami svévolníků, který nestojí na cestě hříšných, který neseďává s posměvači, nýbrž si oblíbil Hospodinův zákon*“ (Ž 1,1-2).

Bible vidí zvláštní potenciál moudrosti u lidí starých nebo trpících (Jób), kteří už leccos prožili – často i z odvrácené strany života, leccos přehodnotili, došli k mnohému poznání, co je v životě důležité. Je to zvláště důležité pro mladého člověka, který teprve hledá orientaci v životě, aby při hledání nových cest v nové době nepohrdal moudrostí starců. Pro Bibli byl vždy důležitý jak pohled dopředu tak i dozadu – jak k novým výzvám a zkušenostem s Bohem, tak i ke starým tradicím, na nichž bylo možno stavět budoucnost bezpečně a dobře.

- Boží stvoření: Velkým zdrojem Boží moudrosti je také příroda. Svě o tom věděli i bibliční mudrci. Např. již zmiňovaný Šalomoun, o kterém jsme četli, že jak umně dovedl hovořit o zvířatech, rostlinách a přírodě. Jeden příklad: „*Jdi k mravenci, lenochu, dívej se, jak žije, ať zmoudříš. Ač nemá žádného vůdce, dozorce či vládce, opatřuje si v létě pokrm, o žních sklízí svou potravu. Jak dlouho, lenochu, budeš ležet? Kdy se probudíš ze svého spánku?*“ (Př 6,6-9). I Pán Ježíš uměl dobře pozorovat přírodu a čerpat zde náměty pro svá podobenství: „*Nemějte starost o svůj život, co budete jíst, ani o tělo, co budete mít na sebe. ... Pohleďte na nebeské ptactvo: neseje, nežne, neskylí do stodol, a přece je váš nebeský Otec živí. Což vy nejste o mnoho cennější? ... A o oděv proč si děláte starosti? Podívejte se na polní lilie, jak rostou: nepracují, nepředou - a pravím vám, že ani Šalomoun v celé své nádheře nebyl tak oděn, jako jedna z nich. Jestliže tedy Bůh tak obléká polní trávu, která tu dnes je a zítra bude hozena do pece, neobleče tím spíše vás, malověrní?*“ (Mt 6,25-30). Příroda, jako Boží učebnice moudrosti je zapotřebí zvláště nám, lidem (velko)městským, kteří uvěznění v betonech a asfaltu s přírodou ztrácíme přirozený kontakt.

Předpoklady k nabytí moudrosti

- Touha nalézt. Základním předpokladem k nabytí moudrosti je vědomí, že ji vůbec potřebuji. Jakub píše těm, kdo o to o sobě ví, že mají nedostatek moudrosti a touží po ní. U této touhy všechno vlastně začíná. A tuto touhu po moudrosti Bible všemožně podněcuje: „*Počátek moudrosti je: Snaž se získat moudrost, za všechno své jmění získej rozumnost. Obklop se jí, vyvýší tě; oslaví tě, když ji obejměš. Vloží ti na hlavu půvabný věnec, ozdobnou korunu ti předá. Slyš, můj synu, přijmi mé výroky, živ budeš mnoho let*“ (Př 4,7-10). Počátek moudrosti je **snaž se** získat moudrost. Ve slově „snažit“ se cítíme námahu, úsilí, práci. A to se nám vždy nechce. Máme přirozený sklon vybírat si lehčí cesty. Cesty nejmenšího odporu. Ale moudrost se na konci těchto cest zpravidla nenachází. Snaž se ze všech sil získat moudrost.

- Bázeň před Bohem: Podle Bible se vpravdě moudrým člověkem stává ten, kdo poznává a má úctu k Bohu. V knize Žalmů se píše: „*Počátek moudrosti je bát se Hospodina; velice jsou prozřívají všichni, kdo tak činí*“ (Ž 111,10). Moudrost podle Bible není výplodem lidského génia, ale výsledkem společenství s Hospodinem. Přichází tam, kde má člověk v srdci hlubokou úctu před Bohem.

- Víra, důvěra v Boha. Jakub také říká, že k nabytí Boží moudrosti je zapotřebí také víry: „*Necht' však prosí s důvěrou a nic nepochybuje. Kdo pochybuje, je podoben mořské vlně, hnané a zmítané vichřicí. Ať si takový člověk nemyslí, že od Pána něco dostane, je to muž rozpolcený, nestálý ve všem, co činí.*“ (v. 6-8). Tak jako všechny Boží dary i jeho moudrost člověk přijímá důvěrou v Boha. „Rozpolcený“ je člověk nerozhodný, víře sice nějak vstřícný, ale ponechávající si „zadní vrátka“, neochotný se Bohu svěřit cele. Jakub povzbuzuje k plné důvěře v Boží zaslíbení, k plnému svěřením se do Božích rukou. A tak prosíme Boha za moudrost s plnou důvěrou, a to nejen za moudrost jaksi globálně, ale i velice konkrétně: Bože, potřebuji moudrost – pro rozhovor s dceru nebo s úřednicí atd.

- Pokora: „*Pýchu následuje ostuda, moudrost je tam, kde pokora*“ (Př 11,2). Jen moudrý umí pokorně naslouchat a jen ten, kdo pokorně naslouchá je moudrý, roste v moudrosti. Vědomí toho, že nejsme vlastníci vši moudrosti nás učí pokoře, ale i schopnosti naslouchat Bohu a druhým lidem. Zejména v knize Přísloví vidíme, že moudrost sice můžeme nabyt, ale nebudeme jejími vlastníky. Moudrost tu vystupuje v personifikované podobě jako žena, která byla u Boha ještě před stvořením světa. Nyní si hraje na zemi a jejím potěšením je být s lidskými syny. Neustále zve do svého společenství. Člověk může do společenství s Boží moudrostí vstoupit, ale ne se jí zmocnit, ne ji vlastnit. Musí zůstat pokorný a připomínat, že moudrost stále potřebuje, že jí dost sám nemá, že o ni musí prosit a ucházet se o ní. Pokorný člověk prostě ví, že moudrost je Boží dar.

Boží ochota udílet moudrost

Celou Bibli se nese Boží ochota udílet lidem moudrost k životu. Ovšem od lidí taková dychtivost už vždycky nezaznívá. Přesto nikdo není předem vyloučen ze školy Boží moudrosti. Jakub píše: „*Má-li kdo z vás nedostatek moudrosti, ať prosí Boha, který dává všem bez výhrad a bez výčitek, a bude mu dána*“ (v. 5). Možnost nabytí moudrosti není dána jen několika vyvoleným. Jistě, nebudeme mít stejnou míru poznání a moudrosti. Vždy tu bude někdo ještě moudřejší než my. Ale přece jí můžeme mít dost k tomu, abychom se za svůj život nemuseli jednou stydět. Bůh dává moudrost štědře „bez výhrad a bez výčitek“.

Moudrost v Kristu

Závěr našeho uvažování o moudrosti ovšem musí patřit našemu Pánu a Spasiteli Ježíši Kristu. Hledáme moudrost. Vrcholným zdrojem a projevem Boží moudrosti je kříž Ježíše Krista. „*Vy však jste z Boží moci v Kristu Ježíši; on se nám stal moudrostí od Boha*“ (1K 1,30), píše Pavel. Pavel zde polemizuje s židovským a řeckým pohledem na Pána Ježíše. Ani pro jedny nebyl ukřižovaný Spasitel příliš žádoucí. Pro Židy, protože měli představu vítězného Krista a ne potupně ukřižovaného, a ukřižování uráželo též jemnocitné duchy řeckých vzdělanců. Moudrost vládců tohoto světa trpícího Mesiáše nepřijala. Ale do toho Pavel píše, že ten potupený a ukřižovaný Mesiáš je pravou moudrostí od Boha. Jen jeho kříž nás zachraňuje z moci zla a hříchu. Následování tohoto Krista je tedy tou největší moudrostí, jakou lze v tomto světě nabyt. „*Slovo o kříži je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě k záhubě; nám, kteří jdeme ke spáse, je mocí Boží. Je psáno: 'Zahubím moudrost moudrých a rozumnost rozumných zavrhnou.' Kde jsou učenci, kde znalci, kde řečníci tohoto věku? Neučinil Bůh moudrost světa bláznovstvím? Protože svět svou moudrostí nepoznal Boha v jeho moudrém díle, zalíbilo se Bohu spasit ty, kdo věří, bláznovskou zvěstí. Židé žádají zázračná znamení, Řekové vyhledávají moudrost, ale my kážeme Krista ukřižovaného*“ (1K 1,18-23). K tomu už jen patří naše ano a amen.

30.10.2011 M. Žemlička